

Dop, nattvard, ämbete

Grunddokument för samtal om kyrkans enhet

Den officiella texten från Faith and Order, det så kallade Lima-dokumentet, 1982.

Förord

KYRKORNAS VÄRLDSRÅD (KV) är ”en gemenskap av kyrkor, vilka bekänner Herren Jesus Kristus som Gud och Frälsare i överensstämmelse med den heliga Skrift och därför tillsammans söker fullfölja sin gemensamma kallelse till Guds, Faderns, Sonens och den helige Andes ära” (Ur KV:s konstitution).

Världsrådet ges här en klar definition. Det rör sig inte om en universell auktoritet, som kontrollerar vad kristna skall tro och göra. Dess medlemskyrkor representerar en rik mångfald av kulturella sammanhang och traditioner med gudstjänstfirande på många olika språk. Ändå är de alla inriktade på ett nära samarbete i kristet vittnesbörd och kristen tjänst. Samtidigt strävar de tillsammans att förverkliga kyrkans synliga enhet som mål.

FÖR ATT BISTÅ kyrkorna på vägen mot detta mål stöder Kyrkornas världsråds Faith and Order-kommission dem teologiskt i deras ansträngningar att nå fram till enhet. Kommissionens uppdrag är ”att förkunna att Jesu Kristi kyrka är en och att kalla kyrkorna till målet om synlig enhet”.

Skall de splittrade kyrkorna kunna uppnå den synliga enhet de söker, är en av de väsentliga förutsättningarna att det råder en grundläggande enighet ibland dem om dop, nattvard och ämbete.

Följaktligen arbetar Faith and Order-kommissionen med att övervinna läromässiga skiljaktigheter i dessa tre frågor. Det är inte bara Faith and Order-kommissionen som arbetar med detta. Dop, nattvard och ämbete har undersökts i många ekumeniska dialoger. De två existerande grundtyperna av mellankyrkliga samtal, den bilaterala och den multilaterala, har visat sig komplettera varandra och gagna varandra ömsesidigt.

Faith and Order-kommissionen i sina egna multilaterala överväganden kring de tre ämnena sökt bygga så mycket som möjligt på de bilaterala samtalens specifika resultat. När kyrkornas enhet växer, ställer de sig frågan, hur deras syn på och praktiserande av dop, nattvard och ämbete förhåller sig till deras sändning i och för den mänskliga gemenskapens förnyelse i stort, där de söker främja rättvisa, fred och försoning.

Vår förståelse av dessa frågor kan därför inte skiljas från Kristi frälsande och befriande mission genom kyrkorna i världen av idag.

SOM ETT RESULTAT av bibliska och patristiska studier, i förening med den liturgiska förnyelsen och behovet av ett gemensamt vittnesbörd, har en ekumenisk gemenskap uppstått, som ofta överskrider konfessionella gränser och i vars perspektiv tidigare skiljaktigheter nu får en ny belysning. Fastän textens språk i stort sett är det klassiska med hänsyn till att överbrygga tidigare historiska motsättningar, är drivkraften bakom därför ofta hämtad från konkreta lokala sammanhang och en samtida situation. Denna anda kommer sannolikt att stimulera till omformuleringar av texten till vår tids skiftande språk.

HUR LÅNGT HAR vi nu nått genom dessa ansträngningar? Såsom framgår av Lima-texten har vi redan uppnått en anmärkningsvärd grad av överensstämmelse. Vi har förvisso ännu inte nått full "konsensus" (consentire), här förstådd som den livserfarenhet och trosartikulation, som är nödvändig för att förverkliga och vidmakthålla kyrkans synliga enhet. Sådan konsensus har sin rot i den gemenskap, som bygger på Jesus Kristus och apostlarnas vittnesbörd. Som en Andens gåva förverkligas den som en erfarenhet av "kommunion", innan den med gemensamma ansträngningar kan uttryckas i ord. Full konsensus kan proklameras först då kyrkorna når därhän att de lever och handlar tillsammans i enhet.

PÅ VÄGEN TILL den synliga enhetens mål kommer kyrkorna emellertid att genomgå olika stadier. Kyrkorna har lämnat bakom sig det förgångnas fientlighet och börjat upptäcka många löftesrika tendenser till samsyn i fråga om övertygelser och perspektiv som de delar med varandra. Dessa tendenser skänker förvissning om att kyrkorna trots många olikheter i fråga om teologiskt uttryckssätt har mycket gemensamt i sin trosuppfattning. Den text, som vuxit fram, siktar till att ingå i ett troget och allsidigt återgivande av den gemensamma kristna traditionen beträffande grundläggande element i den kristna gemenskapens liv. I den process, som går ut på att växa samman i ömsesidig tillit, måste kyrkorna vidareutveckla dessa tendenser till läromässig samsyn steg för steg, till dess att de slutligen tillsammans kan förklara att de lever i gemenskap ("kommunion") med varandra, i kontinuitet med apostlarna och den allmänliga kyrkans undervisning.

DENNA TEXT FRÅN Lima representerar den betydande tendens till teologisk samsyn, som Faith and Order har iakttagit och formulerat. De som känner till i hur hög grad kyrkorna skilt sig i fråga om lära och praxis, när det gäller dop, nattvard och ämbete, måste kunna uppskatta betydelsen av den omfattande enighet, som här noteras. Praktiskt taget alla konfessionella traditioner är representerade i kommissionens medlemskrets. Att teologer från så starkt skiftande traditioner är i stånd att uttala sig så harmoniskt om dop, nattvard och ämbete saknar motstycke i den moderna ekumeniska rörelsen. Speciellt anmärkningsvärt är förhållandet att kommissionen bland sina fullvärdiga medlemmar också räknar teologer från den Romersk-katolska kyrkan och andra kyrkor, som inte tillhör Kyrkornas världsråd.

VID DEN KRITISKA utvärderingen av denna ekumeniska text måste dess primära syfte beaktas. Läsarna skall inte vänta sig att finna någon fullständig teologisk behandling av frågorna om dop, nattvard och ämbete. Detta skulle här varken vara på sin plats eller önskvärt. Den text man enats om koncentrerar sig avsiktligt på de aspekter av temat som, direkt eller indirekt, har samband med frågan om det ömsesidiga erkännande som leder till enhet. Huvudtexten klarlägger de viktigaste områden där de teologiska uppfattningarna konvergerar. De bifogade kommentarerna pekar antingen på historiska skiljaktigheter, som övervunnits, eller på omdiskuterade frågor, som alltjämt kräver fortsatt prövning och där försoning måste ske.

I LJUSET AV hela denna utveckling framlägger Faith and Order-kommissionen nu sin Lima-text för kyrkorna. Vi gör detta med djup övertygelse, ty vi har i ökad utsträckning blivit medvetna om vår enhet i Kristi kropp. Vi har funnit skäl att glädjas i återupptäckten av vårt gemensamma arvs rikedom i evangeliet. Vi tror, att den heliga Anden har lett oss fram till detta ögonblick, en den ekumeniska rörelsens kairos, då beklagligt splittrade kyrkor givits möjlighet att nå fram till substantiella teologiska överensstämmelser. Vi tror, att många betydelsefulla framsteg är möjliga, om vi i våra kyrkor är modiga och fantasirika nog att ta emot kyrkans enhet som Guds gåva.

William H. Lazareth
Faith and Order-sekretariatets Direktör

Nikos Nissiotis
Faith and Order-kommissionens moderator

Dopet

I. Dopets instiftelse

1. Det kristna dopet har sina rötter i Jesu av Nasaret verksamhet, i hans död och hans uppståndelse. Det betyder införlivande i Kristus, som är den korsfäste och uppståndne Herren. Det betecknar inträdet i det Nya förbundet mellan Gud och Guds folk.

Dopet är en Guds gåva och det utföres i Faderns, Sonens och Den helige Andes namn. Matteus berättar, att den uppståndne Herren, när han sände sina lärjungar ut i världen, befalld dem att döpa (Matt 28:18–20). Den apostoliska kyrkans universella doppraxis alltifrån dess äldsta tid omvittnas i nytestamentliga brev, Apostlagärningarna och fädernas skrifter. Kyrkorna fullföljer idag denna praxis

som en akt av hängiven förpliktelse till den Herre, som skänker sin nåd till sitt folk.

II. Dopets innebörd

2. Dopet är tecknet på nytt liv genom Jesus Kristus. Det förenar den som döpes med Kristus och med hans folk. Nya testamentets skrifter och kyrkans liturgi klargör dopets mening i olika bilder, som ger uttryck åt Kristi rikedomar och hans frälsnings gåvor. Dessa bilder knytes ibland samman med de symboliska bruk av vatten, som vi finner i Gamla testamentet. Dopet är delaktighet i Kristi död och uppståndelse (Rom 6: 3–5; Kol 2:12), att tvättas ren från synd (1 Kor 6:11), en ny födelse (Joh 3:5), en upplysning genom Kristus (Ef 5:14), ett iklädande av Kristus (Gal 3:27), en förnyelse genom Anden (Tit 3:5), erfarenheten av frälsning från syndafloren (1 Petr 3:20–21), en utvandring ur slaveri (1 Kor 10:1–2) och en befrielse till en ny mänsklighet där skiljelinjer i fråga om kön, ras och social status är överskridna (Gal 3:27–28; 1 Kor 12:13). Bilderna är många, men verkligheten är en.

A. Delaktighet i Kristi död och uppståndelse

3. Dopet innebär delaktighet i Jesu Kristi liv, död och uppståndelse. Jesus gick ned i floden Jordan och döptes i solidaritet med syndare för att uppfylla all rättfärdighet (Matt 3:15). Detta dop förde Jesus längs den Lidande Tjänarens väg, uttryckt i hans lidande, död och uppståndelse (Mark 10:38–40,45). Genom dopet nedsänkes de kristna i Kristi befriande död, där deras synder begravdes, där ”den gamle Adam” korsfästes med Kristus och där syndens makt brytes. Därför är de döpta inte längre slavar under synden utan fria. Till fullo identifierade med Kristi död begravdes de med honom och uppstår här och nu till ett nytt liv i Jesu Kristi uppståndels kraft, förvissade om att de till sist också skall bli ett med honom i en uppståndelse lik hans (Rom 6:3–11; Ko1 2:13,3:1; Ef 2:5–6).

B. Omvändelse, förlåtelse och rening

4. Det dop, som gör kristna delaktiga i Kristi döds och uppståndels mysterium, är förbundet med syndabekännelse och hjärtats omvändelse. Det dop Johannes förrättade var självt ett botdop till syndernas förlåtelse (Mark 1:4). Nya testamentet understryker dopets etiska konsekvenser genom att framställa det som ett bad som tvättar kroppen i klart vatten, en hjärtats rening från all synd och en akt av rättfärdiggörelse (Hebr 10:22; 1 Petr 3:21; Apg 22:16; 1 Kor 6:11). Så blir de döpta förlåtna, renade och helgade genom Kristus och får som del av sin doperfarenhet en ny etisk orientering under Den helige Andes ledning.

C. Andens gåva

5. Den helige Ande är verksam i människors liv före, i och efter deras dop. Det är samme Ande som uppenbarade Jesus som Sonen (Mark 1:10–11) och som gav kraft åt lärjungarna och förenade dem vid pingsten (Apg 2). Gud skänker alla döpta människor Den helige Andes smörjelse och löfte, märker dem med ett sigill och inplanterar i deras hjärtan borgen för deras arv som söner och döttrar hos Gud. Den helige Ande när trons liv i deras hjärtan intill deras slutliga befrielse, då de helt skall besitta det till Guds pris och ära (2 Kor 1:21–22; Ef 1:13–14).

D. Införlivandet med Kristi kropp

6. Förvaltad i lydnad mot vår Herre är dopet ett tecken och ett insegel på vårt gemensamma lärjungaskap. Genom dopet förenas kristna med Kristus, med varandra och med kyrkan i alla tider och på alla orter. Vårt gemensamma dop, som förenar med Kristus i tron, utgör sålunda ett grundläggande enhetsband. Vi är ett folk och är kallade att bekänna och tjäna en enda Herre på varje ort och i hela världen. Den förening med Kristus, som vi gemensamt äger genom dopet, har viktiga konsekvenser för den kristna enheten. ”...ett är dopet, en är Gud och allas fader.”

(Ef 4:4–6). När enheten på dopets grund förverkligas i en helig, allmänlig och apostolisk kyrka, kan ett äkta kristet vittnesbörd avläggas om Guds helande och försonande kärlek. Därför utgör vårt gemensamma dop till Kristus en kallelse till kyrkorna att övervinna sin splittring och i synliga former manifesteras sin gemenskap.

E. Gudsrikets tecken

7. Dopet för oss in i det nya livets verklighet, sådan den är tillstädes i världen här och nu. Det skänker delaktighet i Den helige Andes gemenskap. Det är ett tecken på Guds rike och den kommande världens liv. Genom trons, hoppets och kärlekens gåvor äger dopet en dynamik som innefattar livet i dess helhet, sträcker sig ut mot alla folk och föregriper den dag, då alla tungomål skall bekänna, att Jesus Kristus är Herre till Gud Faderns ära.

III. Dop och tro

8. Dopet är både Guds gåva och vårt svar på denna gåva. Det ser fram emot den situation, då vi blir andligt fullvuxna och når en mognad, som svarar mot Kristi fullhet (Ef 4:13). Att tron är nödvändig för att motta den frälsning som innefattas och uttryckes i dopet, erkännes av alla kyrkor. Personlig hängivenhet är nödvändig för ansvarigt medlemskap i Kristi kropp.

9. Dopet har inte bara med en tillfällig erfarenhet att göra; det hänger samman med en livslång växt in i Kristus. De döpta är kallade att återspegla Herrens

härlighet, i det de genom Den helige Andes kraft förvandlas med allt större lyskraft till hans likhet (2 Kor 3:18). Den kristnes liv är med nödvändighet en ständig kamp men också en ständig erfarenhet av nåd. I denna nya relation lever de döpta för Kristus, för hans kyrka och för den värld han älskar, allt under det de i hoppet förväntar att Guds nya skapelse skall uppenbaras och avvaktar den tidpunkt, då Gud skall bli allt i alla (Rom 8:18–24; 1 Kor 15:22–28, 49–57).

10. I sin tillväxt i det kristna troslivet demonstrerar de döpta troende, att mänskligheten kan pånyttfödas och befrias. De har här och nu ett gemensamt ansvar att tillsammans vittna för evangeliet om Kristus, alla människors Befriare. Platsen för detta gemensamma vittnesbörd är kyrkan och världen. Inom ramen för en vittnesbördets och tjänstens gemenskap upptäcker de kristna den fulla innebörden av ett enda dop som Guds gåva till hela Guds folk. På samma sätt inser de, att dopet som dop till Kristi död har etiska konsekvenser, som inte bara utgör en uppfordran till personlig helgelse utan också motiverar de kristna att kämpa för förverkligandet av Guds vilja på livets alla områden (Rom 6: 9ff; Gal 3:27–28; 1 Petr 2:21–4:6).

IV. Doppraxis

A. Troendedop och barndop

11. Man kan inte utesluta möjligheten att barndop praktiserades i apostolisk tid, men dop på grundval av personlig bekännelse är det mönster som tydligast omvittnas i Nya testamentets skrifter.

Under historiens gång har doppraxis utvecklats i skilda former. Vissa kyrkor döper barn, som bärs fram av föräldrar eller faddrar, som är villiga att i och med kyrkan uppfostra barnen i den kristna tron. Andra kyrkor praktiserar uteslutande dop av troende, som kan avlägga en personlig trosbekännelse. Somliga av dessa kyrkor uppmuntrar att barn bäres fram och välsignas i en gudstjänst, vilken vanligtvis innefattar tacksägelse för den gåva barnet är samt moderns och faderns förpliktelse till ett kristet föräldraskap.

Alla kyrkor döper troende, som kommer från andra religioner eller från en bakgrund utan tro och som accepterar den kristna tron och deltar i kristen undervisning.

12. Både troendedop och barndop äger rum i kyrkan i dess egenskap av trosgemenskap. Då någon som kan svara för sig själv blir döpt, utgör en personlig trosbekännelse en integrerande del av dopgudstjänsten. Då ett barn döpes, kommer det personliga gensvaret till uttryck vid ett senare tillfälle i livet. I bägge fallen måste den döpte växa till i insikt om tron. För dem som döpes på grundval av sin egen trosbekännelse föreligger alltid ett ständigt krav på fortsatt tillväxt i det personliga bejakandet av tron.

I fråga om barn förväntas den personliga bekännelsen senare, och den kristna fostran inriktas på att främja denna bekännelse.

Varje dop har sin grund i och förkunnar Kristi trofasthet intill döden. Det har sin plats inom kyrkans liv och tro och pekar, genom hela kyrkans vittnesbörd, på Guds trofasthet, på honom som är grunden för allt trons liv. Vid varje doptillfälle bekräftar församlingen som helhet sin tro på Gud och förpliktar sig själv till att skapa en miljö för vittnesbörd och tjänst. Dopet bör därför alltid firas och vidareutvecklas inom den kristna gemenskapens sammanhang.

13. Dopet är en handling, som inte kan upprepas. Varje praxis, som kan tolkas som "omdop" måste undvikas.

B. Dop och smörjelsekonfirmation

14. I Guds frälsningsverk är Kristi döds och uppståndelses påskmysterium ouplösligt förbundet med Den helige Andes gåva vid pingsten. På liknande sätt är delaktigheten i Kristi död och uppståndelse ouplösligt förbunden med mottagandet av Anden. I sin fulla innebörd betecknar och verkar dopet bäggedera. Kristna har olika mening om var tecknet på Den helige Andes gåva står att finna. Olika handlingar har kommit att förbindas med Andens meddelelse. För somliga är det själva vattenriten. För andra är det smörjelsen och/eller handpåläggningen, som många kyrkor kallar konfirmation. För ytterligare andra är det alla de tre handlingarna, i det man ser Anden som verksam hela ritens igenom. Alla är eniga om att det kristna dopet sker i vatten och helig Ande.

C. På väg mot ett ömsesidigt doperkännande

15. I stigande grad erkänner kyrkorna varandras dop som ett och samma dop in i Kristus, då Jesus Kristus av dopkandidaten bekännes som Herre eller när, i fall av barndop, bekännelsen uttalas av kyrkan (föräldrar, faddrar och församling) och senare bekräftas genom personlig tro och engagemang. Ömsesidigt doperkännande betraktas allmänt som ett viktigt tecken och medel för att uttrycka den dopets enhet som är given i Kristus. Överallt där så är möjligt bör ömsesidigt erkännande uttryckligen uttalas av kyrkorna.

16. För att övervinna sina skiljaktigheter bör troendedöpande och sådana som praktiserar barndop, på nytt överväga vissa aspekter av sin egen praxis. De förstnämnda bör söka att mer synligt ge uttryck åt det förhållandet att barnen står under Guds nåds beskydd. De sistnämnda måste vara på sin vakt mot att praktisera ett till synes urskillningslöst dop och ta sitt ansvar för de döpta barnens fostran till moget engagemang för Kristus på större allvar.

V. Hur dopet firas

17. Dopet utföres med vatten och i Faderns, Sonens och Den helige Andes namn.

18. Vid firandet av dopet bör vattnets symboliska dimension tas på allvar och inte förringas. Neddoppning kan på ett levande sätt ge uttryck för förhållandet att den kristne i dopet blir delaktig i Kristi död, begravning och uppståndelse.

19. Som fallet var under de första århundradena, kan Andens gåva i dopet betecknas på olika andra sätt. Det kan till exempel ske genom handpåläggning eller smörjelse. Själva korstecknet erinrar om den utlovade Andens gåva, som är en underpant och en borgen för vad som en gång skall komma, när Gud till fullo frälst dem han gjort till sina egna (Ef 1:13–14). Återupptäckten av sådana levande tecken kan väntas berika liturgin.

20. I varje mer omfattande dopritual bör i varje fall följande element finnas med: Skriftens förkunnelse om dopet; ett nedkallande av Den helige Ande; en avsägelse av det onda; en bekännelse av tro på Kristus och Den heliga Treenigheten; bruk av vatten; en förklaring att de döpta vunnit en ny identitet som söner och döttrar hos Gud och som kyrkans medlemmar, kallade att vittna för evangelium. Somliga kyrkor menar, att den kristna initiationen inte är fullständig om inte den döpte beseglas med Den helige Andes gåva och deltar i nattvardskommunionen.

21. Det är på sin plats att i dopgudstjänstens sammanhang klarlägga dopets innebörd, sådan denna kommer till uttryck i Skriften (det vill säga att det är en delaktighet i Kristi död och uppståndelse, omvändelse, förlåtelse och rening, Andens gåva, införlivande med Kristi kropp samt Gudsrikets tecken).

22. Dopet utföres normalt av en ordinerad ämbetsbärare, även om också andra under vissa omständigheter tillåts döpa.

23. Eftersom dopet är intimt förbundet med kyrkans gemensamma liv och gudstjänst bör det normalt utföras inom ramen för den offentliga gudstjänsten, så att församlingens medlemmar kan påminnas om sitt eget dop och kan välkomna in i sin gemenskap dem, som döpes och som de har en förpliktelse att fostra i den kristna tron. Dopsakramentet är ett lämpligt inslag i de stora kyrkliga högtiderna som påsk, pingst och trettondedag, såsom praxis var i fornkyrkan.

Nattvarden

I. Nattvardens instiftelse

1. Kyrkan tar emot nattvarden som en gåva från Herren. Aposteln Paulus skrev: ”Jag har själv tagit emot från Herren det som jag har fört vidare till er: Den natten då Herren Jesus blev förrådd tog han ett bröd, tackade Gud, bröt det och sade: ’Detta är min kropp som offras för er. Gör detta till minne (anamnesis) av mig’. Likaså tog han bägaren efter måltiden och sade: ’Denna bägare är det nya förbundet genom mitt blod. Var gång ni dricker av den, gör det till minne av mig’” (1 Kor 11:23–25; jfr Matt 26:26–29; Mark 14:22–25; Luk 22:14–20).

De måltider, som Jesus berättas ha delat med andra under sin verksamhet på jorden förkunnar och förverkligar Gudsrikets närhet, som bespisandet av människomassorna är ett tecken på.

I hans sista måltid förbands Gudsrikets gemenskap med Jesu nära förestående lidande. Efter sin uppståndelse tillkännagav Herren sin närvaro för sina lärjungar i brytandet av brödet. Så fullföljer nattvarden dessa Jesu måltider under jordelivet och efter uppståndelsen, alltid som ett Gudsrikets tecken. Kristna ser nattvarden förebildad i påskens minnesmåltid över Israels befrielse från träldomens land och i förbundsmåltiden på berget Sinai (2 Mos 24). Den är kyrkans nya påskmåltid, det nya förbundets måltid, som Kristus skänkte sina lärjungar som åminnelse (anamnesis) av hans död och uppståndelse, som ett föregripande av Lammets bröllopsmåltid (Upp 19:9).

Kristus befallde sina lärjungar att så minnas och möta honom i denna sakramentala måltid, såsom ett Guds förblivande folk, till dess han skulle komma åter. Den sista måltid Jesus firade var en liturgisk måltid, som gjorde bruk av symboliska ord och handlingar. Följaktligen är nattvarden en sakramental måltid, som genom synliga tecken förmedlar till oss Guds kärlek i Jesus Kristus, den kärlek varmed Jesus älskade de sina ”intill slutet” (Joh 13:1). Den har givits många namn: till exempel Herrens nattvard, brödsbrytelsen, kommunionen, eukaristin, den gudomliga liturgin, mässan. Dess firande fullföljes som den kristna gudstjänstens centrala handling.

II. Nattvarden innebär

2. Nattvarden är till sitt väsen sakramentet för den gåva Gud ger oss i Kristus genom Den helige Andes kraft. Varje kristen mottar denna frälsningens gåva genom delaktighet (kommunion) i Kristi lekamen och blod. I den eukaristiska måltiden (det vill säga i nattvarden måltid), när man äter och dricker bröd och vin, skänker Kristus delaktighet (kommunion) med sig själv. Gud själv handlar, skänker liv åt Kristi kropp och förnyelse åt varje medlem.

Enligt Kristi löfte mottar varje döpt medlem av Kristi kropp i nattvarden försäkran om syndernas förlåtelse (Matt 26:28) och löftet om evigt liv (Joh 6:51–58). Fastän nattvarden till sitt väsen är en enda sammanhängande handling, skall vi här betrakta den ur följande aspekter: som tacksägelse till Fadern, som åminnelse av Kristus, som åkallande av Anden, som de troendes gemenskap (kommunion), som Gudsrikets måltid.

A. Nattvarden (eukaristin) som tacksägelse till Fadern

3. Nattvarden, som alltid innefattar både ord och sakrament, är en förkunnelse och ett firande av Guds gärningar. Den är den stora tacksägelsen till Fadern för allt som skett i skapelse, frälsning och helgelse, för allt som Gud nu verkar i kyrkan och i världen trots människors synder, för allt som Gud kommer att göra när han

för Gudsriket till fullkomning. Så är nattvarden den välsignelsehandling (berakah), varigenom kyrkan uttrycker sin tacksamhet över alla Guds välgärningar.

4. Nattvarden är det stora tackoffer, varigenom kyrkan talar å hela skapelsens vägnar. Ty den värld Gud har försonat är närvarande vid varje nattvardsfirande (eukaristi): i bröd och vin, i de troende och i de böner de frambär för sig och för alla människor. Kristus förenar de troende med sig själv och innesluter deras böner i sin egen förbön, så att de troende förvandlas och deras böner blir hörda. Detta lovoffer är möjligt endast genom Kristus, med honom och i honom. Bröd och vin, frukter av jorden och mänskligt arbete, frambäres till Fadern i tro och tacksägelse. Nattvarden blir sålunda till ett tecken för vad världen en gång skall bli: ett offer och en lovsång till Skaparen, en universell gemenskap i Kristi kropp, ett rättfärdighetens, kärlekens och fridens rike i Den helige Ande.

B. Nattvarden som åminnelse (anamnesis) av Kristus

5. Nattvarden är åminnelsen av den korsfäste och uppståndne Kristus, det vill säga det levande och verksamma tecknet på hans offer, fullbordat en gång för alla på korset och alltjämt verksamt för hela mänskligheten. Den bibliska åminnelsetanken, tillämpad på nattvarden, hänvisar till Guds verks aktuella verkningskraft, då detta verk firas av Guds folk i liturgisk form.

6. Kristus själv med allt han har gjort för oss och för hela skapelsen (i sin inkarnation, sin tjänargärning, sina handlingar, sin undervisning, sitt lidande, sitt offer, sin uppståndelse, sin himmelfärd och sitt sändande av Anden) är närvarande i denna anamnesis och skänker oss gemenskap med sig själv. Nattvarden är också en försmak av hans parousia (återkomst) och av det slutliga Gudsriket.

7. Den anamnesis, vari Kristus handlar genom sin kyrkas glädjefyllda nattvardsfirande, är sålunda både representation och antecipation. Den är inte bara en erinran om det förgångna och dess betydelse. Den är kyrkans verksamma förkunnelse av Guds väldiga gärningar och löften.

8. Representation och antecipation kommer till uttryck i tacksägelse och förbön. Kyrkan erinrar sig med tacksamhet Guds väldiga frälsningsgärningar, och bönfäller Gud om att skänka välsignelsen av dessa gärningar till varje människa. I tacksägelse och förbön förenas kyrkan med Sonen, dess store överstepräst och Förbedjare (Rom 8:34; Hebr 7:25). Nattvarden är Kristi unika offers sakrament, och han lever evigt för att bedja för oss. Den är åminnelsen av allt vad Gud gjort för världens frälsning.

Vad Gud ville genomföra i Kristi inkarnation, liv, död, uppståndelse och himmelfärd, upprepar han inte. Dessa händelser är unika och kan varken upprepas eller förlängas. I nattvarden åminnelse frambär kyrkan dock sin förbön i gemenskap med Kristus, vår store Överstepräst.

9. Kristi åminnelse (anamnesis) är grundvalen för och källan till all kristen bön. Så faller vår bön tillbaka på och förenas med den uppståndne Herrens ständiga förbön. I nattvarden skickliggör Kristus oss till att leva med honom, lida med honom och genom honom framföra våra böner som rättfärdiggjorda syndare, vilka fritt och med glädje utför hans vilja.

10. I Kristus framför vi oss själva som ett levande och heligt offer i vårt dagliga liv (Rom 12:1; 1 Petr 2:5). Denna andliga gudstjänst, som behagar Gud, får sin näring i nattvarden, där vi helgas och försonas i kärleken till att bli försoningens tjänare i världen.

11. Förenade med vår Herre och i gemenskap med alla heliga och martyrer förnyas vi i det förbund som är beseglat med Kristi blod.

12. Då Kristi åminnelse (anamnesis) är själva innehållet i det förkunnade Ordet liksom i nattvardens måltid, förstärker de ömsesidigt varandra. Nattvardsfirandet innefattar med rätta Ordets förkunnelse.

13. Kristi ord och handlingar, när han instiftade nattvarden, står i firandets centrum. Nattvardens måltid är Kristi lekamens och blods, hans sanna närvaros, sakrament. På en mångfald olika sätt uppfyller Kristus sitt löfte att alltid vara hos de sina intill världens slut. Men Kristi sätt att vara närvarande i nattvarden är unikt. Över nattvardens bröd och vin uttalade Jesus: ”Detta är min kropp ... detta är mitt blod ...”. Vad Kristus uttalat är sant, och denna sanning bekräftas var gång nattvarden firas. Kyrkan bekänner Kristi verkliga, levande och aktiva närvaro i nattvarden. Kristi reala närvaro i nattvarden är inte avhängig av den enskildes tro, men alla är eniga om att tro måste till för att igenkänna Kristi lekamen och blod.

C. Nattvarden som nedkallande av Den helige Ande

14. Anden gör den korsfäste och uppståndne Kristus reellt närvarande för oss i nattvardens måltid och uppfyller därvid det löfte som ligger i instiftelseorden. Kristi närvaro utgör klart och tydligt nattvardens centrum och det löfte som inneligger i instiftelseorden är därför avgörande för firandet. Likväl är det Fadern, som är nattvardshandlingens första ursprung och slutliga uppfyllelse. Guds inkarnerade Son, genom och i vilken den förverkligas, är dess levande centrum. Den helige Ande är den kärlekens omätliga kraft, som gör den möjlig och ständigt på nytt gör den verkningsfull. Förbindelsen mellan nattvardsfirandet och Guds den Treeniges mysterium uppenbarar Den helige Ande som den som gör Jesu historiska ord närvarande och levande. I förtröstan på Jesu löfte om gensvar, som ligger i instiftelseorden, beder kyrkan till Fadern om Den helige Andes gåva för att nattvarden skall bli en verklighet, nämligen den sanna närvaron av den korsfäste och uppståndne Kristus, som ger sitt liv för hela mänskligheten.

15. Det är i kraft av Kristi levande ord och Den helige Andes makt, som bröd och vin blir till sakramentala tecken för Kristi lekamen och blod. De förblir detta med sikte på kommunion.

16. Hela nattvardshandlingen har ”epikleskaraktär”, eftersom den är avhängig av Den helige Andes verkan. I de liturgiska formuleringarna kommer denna aspekt av nattvarden till skiftande uttryck.

17. Som det nya förbundets gemenskap åkallar kyrkan förtröstansfullt Anden för att så bli helgad och förnyad, ledd fram till all rättfärdighet, sanning och enhet och undfå kraft att fullfölja sin mission i världen.

18. Genom nattvarden skänker Den helige Ande en försmak av Guds rike: Kyrkan mottar den nya skapelsens liv och förvissning om Herrens återkomst.

D. Nattvarden som de troendes gemenskap (kommunion)

19. Nattvardens gemenskap med Kristus, vilken när kyrkans liv, är samtidigt en gemenskap inom den Kristi kropp, som kyrkan utgör. Delaktigheten i ett och samma bröd och samma kalk på en viss bestämd ort visar och förverkligar de deltagandes enhet med Kristus och med varandra i alla tider och på alla orter. Det är i nattvarden, som Guds folks gemenskap till fullo kommer till uttryck.

Nattvardsfirande har alltid med hela kyrkan att göra, och hela kyrkan har att göra med varje lokalt nattvardsfirande. När en lokal kyrka gör anspråk på att vara en manifestation av hela kyrkan, tillser den också att dess eget liv organiseras på ett sådant sätt, att den tar andra kyrkors intressen och angelägenheter på allvar.

29. I nattvardsfirandet samlar, undervisar och när Kristus kyrkan. Det är Kristus, som inbjuder till måltiden och som presiderar vid den. Han är herden, som leder Guds folk, profeten som kungör Guds ord, prästen som firar Guds mysterium. I de flesta kyrkor kommer detta hans ledarskap till uttryck genom en ordinerad ämbetsbärare. Den som i Kristi namn förestår nattvardsfirandet klargör, att gudstjänsten inte är församlingens eget verk eller egendom. Nattvarden mottas som en gåva från den i kyrkan levande Kristus. Nattvardstjänaren är det sändebud, som representerar Guds initiativ och uttrycker den lokala församlingens förbindelse med andra lokala församlingar inom den allmänliga kyrkan.

30. Firandet av Herrens nattvard fördjupar den kristna tron. Därför bör nattvarden firas ofta. Många olikheter i teologi, liturgi och praxis sammanhänger med att nattvarden firas olika ofta.

31. Eftersom nattvarden högtidlighåller Kristi uppståndelse är det på sin plats, att den äger rum åtminstone varje söndag. Eftersom den är Guds folks nya sakramentala måltid, bör varje kristen uppmanas att ofta delta i kommunionen.

32. Somliga kyrkor framhäver att Kristi närvaro i de konsekrerade elementen förbliver efter firandet. Andra lägger huvudvikten vid själva firandet och vid att elementen konsumeras i kommuniionsakten. Det sätt varpå elementen behandlas kräver speciell uppmärksamhet. När det gäller bruket att reservera elementen, bör varje kyrka respektera de övrigas praxis och fromhetsliv. Med hänsyn till den olikhet i praxis, som råder bland kyrkorna, och samtidigt med tanke på den aktuella tendensen till växande samsyn bör man kunna föreslå följande:

- att man å ena sidan, särskilt i predikan och undervisning, erinrar om att det primära syftet med att reservera elementen är att de skall utdelas bland dem som är sjuka eller frånvarande;

- att man å andra sidan erkänner, att bästa sättet att visa respekt för de element som erbjudes i nattvarden är att konsumera dem, utan att därmed utesluta att de användes vid sjukkommunion.

33. Den ökade ömsesidiga förståelse, som kommer till uttryck i föreliggande uttalande, kan göra det möjligt för vissa kyrkor att uppnå ett större mått av nattvardsgemenskap sinsemellan och på så sätt föra oss närmare den dag, då Kristi splittrade folk är synligt förenat kring Herrens bord.

Ämbetet

I. Kallelsen till hela Guds folk

1. I en kluven värld kallar Gud hela mänskligheten till att bli Guds folk. För detta ändamål utvalde Gud Israel och talade sedan på ett enastående och avgörande sätt till människorna genom Jesus Kristus, Guds Son. Jesus gjorde sig till ett med hela människosläktets natur, villkor och uppgift och gav sig själv till ett offer för alla. Jesu tjänande liv, hans död och uppståndelse utgör grundvalen för en ny gemenskap, vilken oavslutligt uppbygges genom evangeliets glada budskap och sakramentens gåvor. I en enda kropp förenar den helige Ande dem som följer Jesus Kristus, och sänder dem ut som vittnen i världen. Att tillhöra kyrkan betyder att leva i gemenskap med Gud genom Jesus Kristus i Den helige Ande.

2. Kyrkans liv har sin grund i Kristi seger över ondskans och dödens makter, en seger som gäller en gång för alla. Kristus tillbjuder förlåtelse, kallar till bot och frigör från fördärv. Genom Kristus sättes människor i stånd att vända sig med tacksägelse till Gud och tjäna sin nästa. I Kristus finner de källan till ett nytt liv i frihet, i ömsesidig förlåtelse och kärlek. Genom Kristus inriktas deras hjärtan och sinnen på Gudsrikets fullbordan, då Kristi seger skall bli uppenbar och allt bli nytt. Guds vilja är att alla människor i Kristus skall få del i denna gemenskap.

3. Kyrkan lever av Den helige Andes befriande och förnyande kraft. Att Den helige Ande vilade över Jesus framgår tydligt vid hans dop, och efter hans uppståndelse gavs samme Ande till dem, som trodde på den uppståndne Herren, så att de skapades på nytt till att vara Kristi kropp. Anden kallar människor till tro, helgar dem genom mångahanda gåvor, ger dem styrka att bära vittne om evangelium och kraft till tjänst i hopp och kärlek. Anden bevarar kyrkan i sanningen och leder den trots dess medlemmars svaghet.

4. Kyrkan är kallad att förkunna och förebildligt gestalta Guds rike. Den fullföljer denna kallelse genom att förkunna evangelium för världen och genom själva sin tillvaro som Kristi kropp. I Jesus kom Guds rike till oss. Han erbjöd frälsning för

syndare. Han förkunnade ett glatt budskap för de fattiga, frihet för de fångna, syn för de blinda, befrielse för de förtryckta (Luk 4:18).

Kristus öppnade en ny väg till Fadern. Såsom levande i denna gemenskap med Gud är alla kyrkans medlemmar kallade att bekänna sin tro och avlägga räkenskap för sitt hopp. De skall göra sig till ett med alla människors glädje och lidande och söka att avlägga vittnesbörd i en kärlek, som visar omsorg. Medlemmarna av Kristi kropp skall tillsammans med de förtryckta kämpa för den frihet och värdighet, som är utlovad med Gudsrikets ankomst. Denna uppgift måste utföras i skiftande politiska, sociala och kulturella sammanhang. För att troget kunna utföra denna sändning söker de rätta former för vittnesbörd och tjänst i varje enskild situation. Därvid tillför de världen en försmak av Guds rikets glädje och härlighet.

5. Den helige Ande skänker gemenskapen olikartade och varandra kompletterande gåvor. Dessa är till för hela gemenskapens gemensamma bästa och kommer till uttryck i handlingar, som är till tjänst för gemenskapen och världen. Det kan röra sig om gåvor som förmedlar evangelium i ord och handling, helandets gåvor, bödens gåvor, gåvor att leda och lyda, gåvor av inspiration och vision. Alla medlemmar är kallade att, med gemenskapens bistånd, upptäcka de gåvor de fått och bruka dem till kyrkans uppbyggelse och i tjänst åt den värld, till vilken kyrkan är sänd.

6. Kyrkorna är eniga i sin allmänna syn på Guds folks kallelse, men de är delade i fråga om synen på hur kyrkans liv skall vara organiserat. Framför allt råder olika uppfattningar beträffande det ordinerade ämbetets roll och utgestaltung. I sin strävan att övervinna dessa skillnader behöver kyrkorna handla i ljuset av den kallelse, som gäller Gudsfolket som helhet. Man behöver kunna ge ett gemensamt svar på följande fråga: Hur skall vi, enligt Guds vilja och under den helige Andes ledning, förstå och organisera kyrkans liv så att evangeliet förmedlas och gemenskapen uppbygges i kärlek?

II. Kyrkan och det ordinerade ämbetet

7. Olika terminologi är en del av problemet. För att undvika förvirring i diskussionerna om det ordinerade ämbetet i kyrkan är det viktigt att klart markera, hur de olika termerna används i nedanstående paragrafer:

(a) Ordet charisma betecknar de gåvor, som Den helige Ande skänker varje medlem i Kristi kropp för att därmed tjäna uppbyggandet av gemenskapen och förverkligandet av dess kallelse.

(b) Ordet tjänst (ministry) i vidaste mening betecknar den tjänande gärning, vartill hela Guds folk är kallat, som enskilda, som lokal församling och som universell kyrka. När vi talar om "tjänst" eller "tjänster" kan vi också avse de specifika institutionaliserade former, i vilka denna insats tar sig uttryck.

(c) Termen ordinerat ämbete (ordained ministry) används om personer, som mottagit en nådegåva (charisma) och som kyrkan utser till tjänst genom ordination med nedkallande av Den helige Ande och handpåläggning.

(d) Många kyrkor använder ordet präst för att beteckna vissa ordinerade ämbetsbärare. Eftersom detta ordval inte är universellt, diskuterar detta dokument sakfrågorna i relation därtill i punkt 17 nedan.

A. Det ordinerade ämbetet

8. För att fullgöra sitt uppdrag behöver kyrkan personer, som offentligt och utan uppehåll är ansvariga för att hänvisa till dess grundläggande avhängighet av Jesus Kristus och därmed, inom ramen för gåvornas mångfald, utgöra ett fokus för dess enhet. Det ämbete de personer innehar, som alltsedan äldsta tid har blivit ordinerade, är konstitutivt för kyrkans liv och vittnesbörd.

9. Kyrkan har aldrig saknat personer med specifik auktoritet och speciellt ansvar. Jesus utvalde och sände lärjungarna till att vara vittnen för Guds rike (Matt 10:1–8). De Tolv fick löftet, att de skulle ”sitta på troner och döma Israels tolv stammar” (Luk 22:30). En speciell roll tillerkännes de Tolv inom den första generationens församlingar. De är vittnen om Herrens liv och hans uppståndelse (Apg 1:21–26). De leder församlingen i bön, undervisning, brödsbrytelse, förkunnelse och tjänande (Apg 2:42–47; 6:2–6 etc). Själva existensen av de Tolv och andra apostlar visar, att det från allra första början funnits olika rollfunktioner inom gemenskapen.

10. Jesus kallade de Tolv till att vara representanter för det förnyade Israel. I det ögonblicket representerar de hela Guds folk och utövar samtidigt en speciell funktion i denna gemenskaps mitt. Efter uppståndelsen är de bland församlingens ledare. Man kan säga, att apostlarna förebildar både kyrkan som helhet och de personer inom den, som bekläts med specifik auktoritet och speciellt ansvar. Apostlarnas roll som vittnen om Kristi uppståndelse är unik och kan inte upprepas. Det råder därför en skillnad mellan apostlarna och de ordinerade ämbetsbärare, vars ämbeten vilar på apostlarnas.

11. Som Kristus utvalde och sände apostlarna, så fortsätter Kristus att genom Den helige Ande välja och kalla människor till det ordinerade ämbetet. Som härolder och sändebud är de ordinerade ämbetsbärarna Jesu Kristi representanter gentemot församlingen och förkunnar hans budskap om försoning. Som ledare och lärare kallar de församlingen att underordna sig den auktoritet, som utgår från Jesus Kristus, läraren och profeten, i vilken lagen och profeterna nått sin fullbordan. Som pastorer (herdar), under Jesus Kristus, överherden, samlar och leder de Guds utspridda folk, föregripande det kommande Gudsriket.

12. Alla medlemmar av den troende gemenskapen, de må vara ordinerade eller lekmän, är förbundna med varandra. Å ena sidan behöver församlingen ordinerade ämbetsbärare. Deras närvaro erinrar gemenskapen om Guds initiativ och om kyrkans beroendeförhållande till Jesus Kristus, som är källan till dess

sändning och grundvalen för dess enhet. De är till för att uppbygga gemenskapen i Kristus och styrka dess vittnesbörd. I dem söker kyrkan ett exempel på helighet och kärleksfull omsorg. Å andra sidan har det ordinerade ämbetet ingen från gemenskapen åtskild existens. Ordinerade ämbetsbärare kan endast fullgöra sin kallelse inom och för församlingen. De kan inte vara utan församlingens erkännande, stöd och uppmuntran.

13. Det ordinerade ämbetets främsta ansvar är att samla och uppbygga Kristi kropp genom förkunnelse av och undervisning i Guds ord, genom förvaltande av sakramenten och genom att leda församlingens liv i gudstjänst, mission och omsorg om nästan.

14. Det är speciellt i samband med nattvardsfirandet som det ordinerade ämbetet är synligt fokus för den djupa och inneslutande gemenskapen mellan Kristus och medlemmarna av hans kropp. I nattvardsfirandet samlar, undervisar och när Kristus kyrkan. Det är Kristus, som inbjuder till måltiden och som presiderar vid den. I de flesta kyrkor betecknas och representeras detta förhållande av en ordinerad ämbetsbärare.

B. Ordinerat ämbete och auktoritet

15. Det ordinerade ämbetets auktoritet är rotad i Jesus Kristus, som mottagit den från Fadern (Matt 28:18) och som genom Den helige Ande förmedlar den i ordinationsakten. Denna akt äger rum inom en gemenskap, som ger offentligt erkännande åt en viss person. Eftersom Jesus kom såsom en som tjänar (Mark 10:45; Luk 22:27), innebär det att bli avskild att bli vigd till tjänst. Eftersom ordinationen till sitt väsen är ett avskiljande under bön om Den helige Andes gåva, skall det ordinerade ämbetets auktoritet inte förstås som något den ordinerade personen besitter utan som en gåva för fortsatt uppbyggande av den kropp, inom och för vilken ämbetsbäraren ordinerats. Auktoriteten bär prägel av ansvar inför Gud och utövas i samverkan med hela församlingen.

16. Därför får ordinerade ämbetsbärare inte vara självhärskare eller opersonliga funktionärer. Fastän kallade att utöva ett klokt och kärleksfullt ledarskap på Guds ords grundval är de förbundna med de troende i inbördes beroende och ömsesidighet. Bara om de söker gemenskapens gensvar och bejakelse kan deras auktoritet skyddas mot fördärvlig isolering och dominans. De uttrycker och utövar Kristi auktoritet på samma sätt, som Kristus själv uppenbarade Guds auktoritet för världen, genom att helga sitt liv åt gemenskapen. Kristi auktoritet är unik. "...han undervisade med makt (exousia) och inte som deras skriftlärda" (Matt 7:29). Denna auktoritet styrs av kärlek till dem som är "som får utan herde" (Matt 9:36). Den bekräftas genom hans liv i tjänande och ytterst av hans död och uppståndelse. Auktoritet i kyrkan kan bli äkta endast om den söker anpassa sig till denna förebild.

C. Ordinerat ämbete och prästadöme

17. Jesus Kristus och ingen annan är det nya förbundets Präst. Kristi liv gavs som ett offer för alla. Ur detta kan härledas, att kyrkan som helhet kan kallas ett prästerskap. Alla medlemmar är kallade att ge sig själva som "ett levande offer" och att träda i förbön för kyrkan och för världens frälsning. Ordinerade ämbetsbärare är, som alla kristna, förbundna både med Kristi prästadöme och med kyrkans. Men de kan med rätta kallas präster, eftersom de fullgör en speciell prästerlig tjänst genom att styrka och uppbygga de troendes kungliga och profetiska prästadöme genom ord och sakrament, genom sina förböner och sin pastoral ledning av församlingen.

D. Mäns och kvinnors ämbete i kyrkan

18. Där Kristus är närvarande, nedbrytes mänskliga skiljemurar. Kyrkan är kallad att till världen förmedla bilden av en ny mänsklighet. I Kristus är inte man eller kvinna (Gal 3:28). Både kvinnor och män måste tillsammans upptäcka vilka bidrag de har att ge i Kristi tjänst i kyrkan. Kyrkan måste upptäcka den tjänst, som kvinnor kan bidra med, liksom den män kan bidra med. En djupare förståelse av tjänstens omfångsrikedom, som återspeglar det ömsesidiga beroendeförhållandet mellan män och kvinnor, behöver komma till bredare uttryck i kyrkans liv. Kyrkorna är eniga om detta behov, men de drar olika slutsatser angående kvinnors tillträde till det ordinerade ämbetet. Ett växande antal kyrkor har beslutat, att det inte finns något bibliskt eller teologiskt skäl mot att ordinera kvinnor, och många har gått vidare och börjat göra detta. Likväl anser många kyrkor, att kyrkans tradition i detta stycke inte får ändras.

III. Det ordinerade ämbetets utformning

A. Biskopar, presbyterer och diakoner

19. Nya testamentet beskriver inget enhetligt ämbetsmönster, som kan tjäna som grundmodell eller förblivande norm för allt senare ämbete i kyrkan. I Nya testamentet har vi snarare att göra med en mångfald former på skilda orter och vid skilda tidpunkter. Allteftersom Den helige Ande fortsatte att leda kyrkan i liv, gudstjänst och mission, utvecklades vissa element i denna tidiga mångfald vidare och kom att ingå i ett mer fast och universellt ämbetsmönster. Under 100- och 200-talen etablerade sig ett treledat mönster av biskop, presbyter och diakon som det ordinerade ämbetets givna mönster överallt i kyrkan. Under de följande århundradena genomgick biskops-, presbyter- och diakonämbetena betydande förändringar i fråga om deras praktiska utövning. Vid vissa kristillfällen i kyrkans historia fördelades de fortgående ämbetsfunktionerna på vissa orter och i vissa församlingar enligt andra strukturer än det dominerande treledade mönstret.

Ibland föll man tillbaka på Nya testamentet för att rättfärdiga dessa andra mönster. I andra fall ansåg man en omstrukturering av ämbetet ligga inom kyrkans kompetensområde, allteftersom den anpassade sig till förändrade betingelser.

20. Det är viktigt att vara klar över de förändringar, som det treledade ämbetet genomgått under kyrkans historia. När det treledade ämbetet först nämnes, sker det med hänvisning till den lokala nattvardsgemenskapen. Biskopen var församlingens ledare. Han ordinerades och insattes till att förkunna Ordet och presidera över nattvardsfirandet. Han omgavs av ett presbyterkollegium och av diakoner, som assisterade honom i hans uppgifter. I detta sammanhang var biskopens ämbete ett enhetsfokus för hela gemenskapen.

21. Snart förändrades emellertid funktionerna. Biskopar började i ökad utsträckning utöva episkopé över flera lokala församlingar samtidigt. I den första generationen hade apostlarna utövat episkopé inom den vidare kyrkan. Senare berättas om Timoteus och Titus, att de utövat en episkopé-funktion inom ett visst område. Ännu senare utföres denna apostoliska funktion på ett nytt sätt av biskoparna. De utgör ett fokus för enhet i liv och vittnesbörd inom områden omfattande flera nattvardsförsamlingar. Som följd härav får presbyterer och diakoner nya roller.

Presbytererna blir ledare för de lokala nattvardsförsamlingarna och som assistenter till biskoparna får diakonerna ansvarsuppgifter inom det vidare området.

22. Även om man inte finner något enahanda mönster i Nya testamentet, även om Anden många gånger lett kyrkan att anpassa sina tjänster och ämbeten till aktuella behov, och även om andra former för det ordinerade ämbetet välsignats med Den helige Andes gåvor, kan det treledade ämbetet, bestående av biskop, presbyter och diakon, idag tjäna som uttryck för den enhet vi söker och även som ett medel att uppnå den. Historiskt sett blev det treledade ämbetet utan tvekan det allmänt accepterade mönstret i de första århundradenas kyrka och bibehålles ännu idag av många kyrkor. I fullföljandet av sin sändning och tjänst behöver kyrkorna människor, som på skilda sätt uttrycker och fullgör det ordinerade ämbetets uppgifter i dess episkopala, presbyteriala och diakonala aspekter och funktioner.

23. Som Kristi kropp och Guds eskatologiska folk formas kyrkan av Den helige Ande genom en mångfald gåvor eller tjänster. Bland dessa gåvor är en tjänst av episkopé nödvändig för att uttrycka och trygga kroppens enhet. Varje kyrka behöver detta enhetens ämbete i någon form för att kunna vara Guds kyrka, Kristi odelade kropps ett tecken på allas enhet i Guds rike.

24. Det treledade mönstret är i tydligt behov av reform. I vissa kyrkor har ledarskapets kollegiala dimension inom nattvardsgemenskapen blivit inskränkt. I andra har diakonernas funktioner reducerats till att assistera vid firandet av liturgin: de har upphört att fylla någon som helst funktion i fråga om kyrkans diakonala vittnesbörd. Allmänt sett har förhållandet mellan presbyterämbetet och det biskopliga ämbetet diskuterats århundradena igenom, och graden av presbyterns delaktighet i det biskopliga ämbetet är alltjämt för många en olöst

fråga av långtgående ekumenisk betydelse. I vissa fall har kyrkor, som inte formellt bevarat den treledade formen, i själva verket vidmakthållit vissa av dess ursprungliga mönster.

25. Det traditionella treledade mönstret aktualiserar sålunda frågor för alla kyrkor. Kyrkor som vidmakthåller det treledade mönstret behöver ställa frågan, hur dess potential till fullo kan utvecklas för ett verkligt effektivt vittnesbörd från kyrkans sida i denna värld. I denna uppgift bör också kyrkor, som saknar det treledade mönstret, delta. Dessa behöver vidare ställa sig frågan om inte det treledade mönstret så som det utvecklats i sig självt utgör en kraftfull uppfordran till kyrkorna med anspråk på att bli accepterat av dem.

B. Ledande principer för utövande av det ordinerade ämbetet i kyrkan

26. Tre överväganden är viktiga i detta sammanhang. Det ordinerade ämbetet skall utövas på ett personligt, kollegialt och gemenskapsorienterat sätt. Det bör vara personligt, eftersom Kristi närvaro hos sitt folk kan mest verkningsfullt markeras genom den person som ordinerats till att förkunna evangeliet och kalla församlingen till tjänst åt Herren i en enhet av vittnesbörd och tjänst. Det bör också vara kollegialt, ty det finns behov av ett kollegium av ordinerade ämbetsbärare, delaktiga i en och samma uppgift att representera gemenskapens angelägenheter.

Slutligen bör det intima ömsesidiga beroendet mellan det ordinerade ämbetet och församlingen komma till uttryck i en gemenskapsdimension, där utövandet av det ordinerade ämbetet är rotat i gemenskapens liv och kräver dess verksamma delaktighet i upptäckten av Guds vilja och Andens ledning.

27. Det ordinerade ämbetet behöver konstitutionellt och rättsligt regleras och utövas i kyrkan på ett sådant sätt, att var och en av dessa tre dimensioner kan finna adekvat uttryck. På den lokala nattvardsförsamlingens plan finns det behov av en ordinerad ämbetsbärare, stående i en kollegial förbundenhet. Stor vikt bör läggas på alla medlemmars aktiva delaktighet i gemenskapens liv och beslutsfattande. På regionalt plan finns det åter behov av en ordinerad ämbetsbärare, som utövar en enhetens tjänst. De kollegiala och gemenskapsorienterade dimensionerna kommer till uttryck i regelbundna representativa synodala samlingar.

C. Biskopars, presbyterers och diakoners funktioner

28. Vad är att säga om biskopars, presbyterers och diakoners funktioner, och även om deras titlar? Ett enhetligt svar på denna fråga krävs inte för ett ömsesidigt erkännande av det ordinerade ämbetet. Följande tentativa överväganden beträffande funktioner vill vi dock framlägga.

29. Biskopar förkunnar Ordet, presiderar vid sakramentsförvaltningen och övervakar ordningen på ett sådant sätt, att de fungerar som representativa pastorala ämbetsbärare med ansvar för uppsikt, tillsyn, kontinuitet och enhet i

kyrkan. De har pastoral tillsyn över det område, vartill de kallats. De tjänar apostolicitet och enhet i kyrkans undervisning, gudstjänst och sakramentala liv. De utövar ansvarigt ledarskap för kyrkans mission. De förbinder den kristna gemenskapen i sitt eget område med den vidare kyrkan och den universella kyrkan med sin egen gemenskap. I gemenskap med presbyterer och diakoner och hela församlingen är de ansvariga för den rätta förmedlingen av ämbetsmässig auktoritet i kyrkan.

30. Presbyterer fungerar som pastorala tjänare åt Ord och sakrament i en lokal nattvardsförsamling. De förkunnar och undervisar i tron, utövar själavård och har ansvar för församlingsordningen i syfte att världen skall tro och för att alla kyrkans medlemmar må förnyas, stärkas och utrustas till tjänst. Presbyterer har särskilt ansvar för att göra medlemmarna beredda för deras kristna liv och tjänst.

31. Diakoner representerar inför kyrkan hennes kallelse att vara tjänare i världen. Genom att i Kristi namn ta upp kampen i samhällens och enskildas otaliga nödsituationer exemplifierar diakonerna det inre sambandet mellan gudstjänst och tjänande i kyrkans liv. De utövar ansvar inom församlingens gudstjänst, till exempel genom skriftläsning, förkunnelse och ledande av folket i bön. De hjälper till med församlingens undervisning. De utövar ett kärlekens ämbete inom församlingen. De fullgör vissa administrativa uppgifter och kan väljas till styrande ansvarsbefattningar.

D. En mångfald av gåvor (charismata)

32. Den gemenskap som lever i Andens kraft karakteriseras av en mångfald nådegåvor (charismata). Anden skänker skilda gåvor, som berikar gemenskapens liv. För att stärka deras verkningskraft erkänner församlingen offentligt vissa av dessa gåvor. Somliga tjänar bestående behov i församlingens liv, medan andra är mer tillfälliga. Män och kvinnor inom religiösa ordnar fullgör en tjänst, som är av speciell betydelse för kyrkans liv. Det ordinerade ämbetet, som självt är en nådegåva, bör inte bli ett hinder för mångfalden av dessa gåvor. Tvärtom skall det hjälpa gemenskapen att upptäcka de gåvor Den helige Ande förlänat den och utrusta kroppens medlemmar till att tjäna på en mångfald olika sätt.

33. I kyrkans historia har det funnits tider, då evangeliets sanning kunde bevaras endast genom profetiska och karismatiska ledare. Ofta kunde nya impulser finna ingång i kyrkans liv endast på ovanliga vägar. Ibland krävde reformer en speciell tjänst. De ordinerade ämbetsbärarna och hela den kristna gemenskapen behöver vara uppmärksamma på den uppfordran, som ligger i sådana speciella tjänster.

IV. Succession i den apostoliska traditionen

A. Den apostoliska traditionen i kyrkan

34. I trosbekännelsen bekänner kyrkan om sig själv, att den är apostolisk. Kyrkan lever i kontinuitet med apostlarna och deras förkunnelse. Samme Herre, som sände apostlarna, är alltså närvarande i kyrkan. Anden bevarar kyrkan i den apostoliska traditionen, intill dess att historien når sin fullbordan i Guds rike. Apostolisk tradition i kyrkan betyder kontinuitet i fråga om apostlakyrkans bestående karaktärsdrag: vittnesbörd om den apostoliska tron, förkunnelse och nytolkning av evangelium, firandet av dop och nattvard, vidareförande av ämbetsmässigt ansvar, gemenskap i bön, kärlek, glädje och lidande, tjänande av de sjuka och de behövande, enhet mellan de lokala kyrkorna och gemensam delaktighet i de gåvor som Herren givit åt var och en.

B. Succession i det apostoliska ämbetet

35. Den apostoliska successionen framträder primärt i kyrkans apostoliska tradition som helhet. Successionen är ett uttryck för det förblivande och därmed för kontinuiteten i den Kristi egen mission, vari kyrkan har del. Inom kyrkan har det ordinerade ämbetet en speciell uppgift att bevara och aktualisera den apostoliska tron. Det reguljära vidareförandet av det ordinerade ämbetet är därför ett mäktigt uttryck för kyrkans kontinuitet genom historien. Det understryker också den ordinerade ämbetsbärandens kallelse som trons väktare. Där kyrkorna ser föga betydelse i det reguljära vidareförandet, bör de fråga sig själva, om de inte måste ändra sin uppfattning om kontinuiteten i den apostoliska traditionen. Där å andra sidan det ordinerade ämbetet inte på ett adekvat sätt tjänar förkunnelsen av den apostoliska tron, måste kyrkorna fråga sig om inte deras ämbetsstruktur behöver reformeras.

36. Under de speciella omständigheter, som gällde för den växande kyrkan under de tidiga århundradena blev den biskopliga successionen, vid sidan av evangeliets vidareförande och gemenskapens liv, ett av de sätt, varpå kyrkans apostoliska tradition kom till uttryck. Denna succession uppfattades som något som tjänade, symboliserade och bevarade den apostoliska trons och gemenskapens kontinuitet.

37. I kyrkor, vilka praktiserar succession genom episkopatet, erkänner man i stigande grad att en kontinuitet i apostolisk tro, gudstjänst och mission bevarats i kyrkor som inte bibehållit det historiska episkopatets form. Detta erkännande får ytterligare stöd av det faktum att det biskopliga ämbetets verklighet och funktion bevarats i många av dessa kyrkor, med eller utan titeln "biskop". Ordinationen utföres till exempel där alltid av personer, hos vilka kyrkan erkänner en auktoritet att förmedla det ämbetsmässiga uppdraget.

38. Dessa överväganden förminskar inte betydelsen av biskopsämbetet. Tvärtom möjliggör de för kyrkor som inte bibehållit episkopatet att värdesätta den biskopliga successionen som ett tecken, låt vara inte en garanti, för kyrkans kontinuitet och enhet. Idag ger flera kyrkor, inklusive de som är engagerade i enhetsförhandlingar, uttryck för sin villighet att acceptera biskoplig succession som ett tecken för apostoliciteten i hela kyrkans liv. Samtidigt kan de dock inte

godta uppfattningen, att det ämbete som utövas i deras egen tradition, skulle vara ogiltigt intill dess att det ingår i en existerande biskoplig successionskedja. Deras erkännande av den biskopliga successionen kan bäst tjäna hela kyrkans enhet, om det utgör en del av en mer omfattande process, vari också de episkopala kyrkorna själva återvinner sin förlorade enhet.

V. Ordinationen

A. Ordinationens innebörd

Kyrkan ordinerar somliga av sina medlemmar till ämbetet i Kristi namn genom nedkallande av Anden och handpåläggning (1 Tim 4:14; 2 Tim 1:6). Därigenom söker den fullfölja apostlarnas uppdrag och förbli trogen mot deras undervisning. Ordinationshandlingen, utförd av dem som utsetts att fullgöra denna uppgift, ger uttryck åt kyrkans förbindelse med Jesus Kristus och det apostoliska vittnesbördet och erinrar om att det är den uppståndne Herren, som är den som verkligen ordinerar och skänker gåvan. När kyrkan, under Den helige Andes inspiration, ordinerar, skapar den förutsättningar för en trofast förkunnelse av evangelium och för en ödmjuk tjänst i Kristi namn.

Handpåläggningen är tecknet för Andens gåva och synliggör det förhållandet, att ämbetet instiftades inom ramen för den i Kristus förverkligade uppenbarelsen, samt erinrar kyrkan om att den skall blicka mot Honom som källan till dess uppdrag.

Denna ordination kan dock ske med skiftande intention alltefter de speciella uppgifter, som biskopar, presbyterer och diakoner har enligt ordinationsliturgierna.

40. I egentlig mening betecknar därför ordinationen en handling från Guds och församlingens sida, varigenom de ordinerade mottar Andens kraft till sin uppgift och bäres av församlingens erkännande och böner.

B. Ordinationshandlingen

41. En lång och tidig kristen tradition placerar ordinationen inom ramen för gudstjänsten och särskilt nattvarden. En sådan placering av ordinationsakten bevarar förståelsen av ordinationen som en hela församlingens handling, och inte bara som en handling inom ramen för en speciell grupp inom denna eller för den enskilde som ordinerar. Ordinationsakten genom handpåläggning av dem som fått uppdrag att utföra handlingen, är samtidigt ett nedkallande av Den helige Ande (epiklesis), ett sakramentalt tecken och ett erkännande av gåvor och förpliktelse.

42. (a) Ordinationen är en åkallan av Gud, att den nye ämbetsbäraren måtte få Den helige Andes kraft i den nya relation, som grundlägges mellan denne ämbetsbärare och den lokala kristna församlingen och, intentionalt, den universella kyrkan. Guds initiativs egenart, varpå det ordinerade ämbetet är ett

tecken, erkännes här i själva ordinationsakten. ”Anden blåser vart den vill” (Joh 3:8): nedkallandet av Anden betecknar kyrkans absoluta beroende av Gud för resultatet av dess bön. Detta innebär, att Anden kan igångsätta nya krafter och öppna nya möjligheter ”långt mer än vi kan begära eller tänka” (Ef 3:20).

43. (b) Ordinationen är ett tecken på att denna bön blir hörd av den Herre som skänker det ordinerade ämbetets gåva. Resultatet av kyrkans epiklesis är visserligen avhängigt av Guds frihet, men kyrkan ordinerar i tillförsikt om att Gud, trogen sitt löfte i Kristus, träder sakramentalt in i tillfälliga historiska former av mänskligt förhållande och brukar dem för sitt syfte. Ordinationen är ett tecken, utfört i tro på att det andliga förhållande, som tecknet står för, är närvarande i, med och genom de ord, som uttalas, de gester som utföres och de former som brukas.

44. (c) Ordinationen är ett erkännande från kyrkans sida av Andens gåvor hos den som ordinerar och en förpliktelse från både kyrkans och ordinandens sida på den nya relationen. Genom att motta den nye ämbetsbäraren i ordinationsakten, erkänner församlingen ämbetsbärarens gåvor och förpliktar sig själv att stå öppen för dessa gåvor. På samma sätt erbjuder de ordinerade sina gåvor till kyrkan och förpliktar sig på den nya auktoritetens och ansvarsuppgiftens börda och möjligheter. Samtidigt inträder de i ett kollegialt förhållande till andra ordinerade ämbetsbärare.

C. Betingelserna för ordination

45. Människor kallas på olika sätt till det ordinerade ämbetet. Det kan finnas en personlig visshet om en kallelse från Herren att ägna sig åt det ordinerade ämbetets tjänst. Denna kallelse kan komma till synes genom personlig bön och eftertanke såväl som genom förslag, exempel, uppmuntran och ledning från familj, vänner, församlingen, lärare och andra kyrkliga auktoriteter. Äktheten i denna kallelse måste bekräftas genom kyrkans bejakande av vederbörandes gåvor och nådesyttringar, såväl naturgivna som andeinspirerade, nödvändiga för fullgörandet av tjänsten. Gud kan bruka både ogifta och gifta till det ordinerade ämbetet.

46. Ordinerade personer kan vara professionella ämbetsbärare i den meningen att de uppbär lön från kyrkan. Kyrkan kan också ordinerar personer som står kvar i andra yrken eller anställningar.

47. Kandidater till det ordinerade ämbetet behöver lämplig förberedelse genom studium av Skriften och i teologin, bön och andligt liv och genom bekantskap med samtidens sociala och mänskliga verklighet. I vissa fall kan denna förberedelse ta sig andra former än omfattande akademiska studier. Utbildningstiden är en period då kandidatens kallelse prövas, utvecklas och bekräftas eller då synen på den konkretiseras och förändras.

48. Den ursprungliga förpliktelsen på det ordinerade ämbetet bör normalt vara reservationslös och utan tidsbegränsning. Tjänstledighet är dock inte oförenlig

med ordination. Återtagande av ordinerad tjänst kräver kyrkans medgivande men inte reordination. I erkännandet av ämbetets av Gud givna nådegåva ligger att ordination till något av de speciella ordinerade ämbetena inte upprepas.

49. De regler som gäller för ordinationsvillkoren i en viss kyrka behöver inte betraktas som allmängiltiga och kan inte användas som skäl för att inte erkänna ämbetet i andra kyrkor.

50. Kyrkor som vägrar att ta ställning till kandidater till det ordinerade ämbetet på grund av handikapp eller därför att de till exempel tillhör en viss ras eller social grupp bör ompröva sin praxis. Denna omprövning är särskilt viktig idag med tanke på de många experiment med nya ämbetsformer, som kyrkorna prövar för att närma sig den moderna världen.

VI. På väg mot ömsesidigt erkännande av de ordinerade ämbetena

51. För att vi skall komma vidare på vägen mot ömsesidigt ämbetserkännande krävs uttryckliga ansträngningar. Alla kyrkor behöver pröva det ordinerade ämbetets former och den grad av trohet kyrkorna visar mot dess ursprungliga syften. Kyrkorna måste vara beredda att ompröva sin syn och sin praxis i fråga om det ordinerade ämbetet.

52. Bland de frågor som behöver bearbetas när kyrkorna närmar sig ömsesidigt ämbetserkännande, är frågan om apostolisk succession särskilt viktig. Kyrkor som deltar i ekumeniska samtal kan erkänna varandras ordinerade ämbeten om de blir ömsesidigt förvissade om deras intention att vidareföra Ordets och sakramentens ämbete i kontinuitet med apostlarnas dagar.

Den akt varigenom ämbetet vidareföres bör utföras i överensstämmelse med den apostoliska traditionen, innefattande nedkallande av Anden och handpåläggning.

53. För att uppnå ömsesidigt erkännande krävs olika mått och steg av olika kyrkor. Till exempel:

a) Kyrkor som bevarat den apostoliska successionen bedes erkänna både det apostoliska innehållet i det ordinerade ämbete, som finnes i kyrkor som inte bibehållit sådan succession och därtill förekomsten i dessa kyrkor av ett episkopé-ämbete i skilda former.

b) Kyrkor utan den biskopliga successionen, som lever i trogen kontinuitet med apostlarnas tro och sändning, äger ett Ordets och sakramentens ämbete, såsom framgår av dessa kyrkors tro, praxis och liv. Dessa kyrkor bedes beakta, att kontinuiteten med apostlarnas kyrka kommer till djupgående uttryck i följderna av handpåläggningar genom biskopar och att detta tecken, även om de inte själva saknar kontinuiteten med den apostoliska traditionen, kan stärka och fördjupa denna kontinuitet. De kan tänkas behöva återvinna den biskopliga successionens tecken.

54. Somliga kyrkor ordinerar både män och kvinnor, andra endast män. Skillnader i detta stycke reser hinder för ömsesidigt ämbetserkännande. Men dessa hinder får inte betraktas som väsentliga skäl mot fortsatta ansträngningar att nå fram till

ömsesidigt erkännande. Öppenhet gentemot varandra rymmer möjligheten att Anden kan tala till en kyrka genom en annans insikter. Ekumeniska hänsynstaganden bör därför uppmuntra snarare än avhålla från att man tar itu med denna fråga.

55. Ömsesidigt erkännande av kyrkor och deras ämbeten förutsätter beslut av behöriga myndigheter och en liturgisk akt, från och med vilken enheten kommer till offentligt uttryck. Skilda former för en sådan offentlig akt har föreslagits ömsesidig handpåläggning, nattvardsfirande, en högtidlig gudstjänst utan en speciell akt av erkännande, läsning av en enhetsdeklaration inom ramen för ett särskilt gudstjänstfirande. Ingen speciell liturgisk form torde vara absolut nödvändig, men under alla omständigheter torde det vara nödvändigt att offentligen tillkännage att ömsesidigt erkännande uppnåtts. Gemensamt nattvardsfirande är förvisso tillfället för en sådan akt.
